

Justitsministeriet

Sendt med e-mail til: jm@jm.dk og ukn@jm.dk

Den 09 11 2018

D.nr .403640

Sagsbeh. tg_lev

Landsforeningen LEV
Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup
Tlf. 3635 9696
lev@lev.dk
www.lev.dk

Høringsvar vedr. forslag til lov om ændring af værgemålsloven, lov om valg til Folketinget, lov om tinglysning m.v. - j.nr. 2018-7720-0018

Landsforeningen LEV fremsender hermed sit høringssvar til ovennævnte lovforslag. LEV er ikke opført på Justitsministeriets høringsliste, men idet en meget betydelig andel af de borgere, som berøres af lovforslaget, er voksne med udviklingshæmning, finder vi det relevant at afgive høringssvar.

LEVs bemærkninger knytter sig alene til den del af lovforslaget, som vedrører ændringerne af værgemålsloven og muligheden for delvis fratagelse af den retlige handleevne.

Generelle bemærkninger

Formålet med de foreslåede ændringer i værgemålsloven er at indføre en mulighed for delvis fratagelse af den retlige handleevne. En delvis fratagelse vil – modsat den eksisterende ordning, hvor der alene kan ske fuld fratagelse af handleevnen – indebære, at langt færre personer fratages stemmeretten til folketingsvalg og folkeafstemninger. Kun en fuld fratagelse af den retlige handleevne medfører betegnelsen 'umyndiggjort', og umyndiggjorte har ifølge grundlovens § 29 ikke stemmeret til Folketing og ved folkeafstemninger.

Det er LEVs principielle holdning, at fratagelsen af grundlæggende demokratiske medborgerrettigheder ikke bør have nogen sammenhæng med behovet for den beskyttelse, som er tilsigtet med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6. Vi anerkender imidlertid, at en grundlovsændring er urealistisk, hvorfor vi hilser nærværende lovforslag velkomment.

Under forudsætning af at Justitsministeriet og andre relevante myndigheder effektivt understøtter implementeringen af lovændringen, vil det efter LEVs opfattelse betyde, at langt færre voksne danske statsborgere fratages stemmeretten på grund af værgemål. Det vil således efter vores vurdering være endog meget få personer, som reelt har et beskyttelsesbehov, der tilsiger en fuld fratagelse af den retlige handleevne. På denne baggrund er LEV grundlæggende tilfredse med den model, som nærværende lovforslag lægger op til.

På vegne af de ca. 2.000 medborgere, som fremover får mulighed for at genvinde deres lige demokratiske medborgerskab, vil vi derfor gerne udtrykke vores taknemmelighed over for de partier, der i en årrække har medvirket til at fastholde fokus på problematikken og på kravet om en løsning. Vi udtrykker ligeledes vores taknemmelighed over, at regeringen med nærværende forslag har lyttet og fundet en løsning, der vil kunne give langt størstedelen af målgruppen stemmeret til Folketinget og ved folkeafstemninger.

Specifikke bemærkninger

Proportionalitetsprincippet i § 8 og delvis fratagelse af retlig handleevne

Hvis målet med den foreslåede ændring af værgemålsloven skal indfries i størst mulige omfang, finder LEV, at det er afgørende, at loven angiver, at fuld fratagelse af den retlige handleevne kun må anvendes i de sjældne tilfælde, hvor en delvis fratagelse ikke er tilstrækkelig. I udkastet til nærværende lovforslag foretages der imidlertid ingen ændringer i § 8, hvilket efter LEVs opfattelse ikke er hensigtsmæssigt.

Det fremgår af den eksisterende værgemålslovs § 8, at *"Afgørelser efter § 5 eller § 7 skal afpasses efter den pågældendes behov og må ikke være mere omfattende end nødvendigt. Der kan ikke ske fratagelse af handleevne efter § 6, hvis den pågældendes interesser i tilstrækkeligt omfang kan tilgodeses ved værgemål efter § 5."*

Det proportionalitetsprincip, som er angivet i § 8, bør også eksplicit omfatte den nye mulighed om delvis fratagelse af den retlige handleevne, således at der aldrig sker fuld fratagelse af den retlige handleevne, hvis det er tilstrækkeligt at iværksætte en delvis fratagelse.

Implementering af lovændringen skal prioriteres højt

Eksisterende værgemål med fratagelse af den retlige handleevne

En stor del af de borgere, som i dag er underlagt et værgemål med fuld fratagelse af den retlige handleevne, har brug for støtte og vejledning i forbindelse med deres overvejelser om ændring af deres nuværende værgemål. Uagtet deres interesse i og ønske om at opnå stemmeret til Folketing og folkeafstemninger vil de fleste have behov for at blive gjort opmærksom på muligheden for ændring af deres værgemål samt vejledt i, hvordan de kan ansøge om en sådan ændring mv.

Derfor er det helt afgørende, at Justitsministeriet foranstalter en omhyggelig implementeringsunderstøttelse af de ændrede regler i forbindelse med lovens ikrafttræden samt fremadrettet.

LEV opfordrer i den forbindelse til, at der i perioden i umiddelbar tilknytning til lovændringens ikrafttræden gennemføres initiativer målrettet mennesker, som i dag har et værgemål med fuld fratagelse af den retlige handleevne. Disse ca. 2.000 mennesker skal så hurtigt som muligt have information, vejledning og støtte, der sætter

dem i stand til at bede Statsforvaltningen om ændring af deres eksisterende værgemål til en ordning med delvis fratagelse af den retlige handleevne.

Følgende bør overvejes:

- Direkte henvendelse til alle personer med et § 6 værgemål samt deres værgere med oplysning om de ændrede regler. Informationen bør være enkel og handlingsanvisende.
- Opfordring til værgerne om at tage kontakt til den eller de personer, som de er værgere for med henblik på at undersøge, om den pågældende ønsker at anmode om en ændring. Det er i den forbindelse vigtigt, at værgerne er opmærksomme på behovet for eksempelvis særlig kommunikationsunderstøttelse hos de pågældende borgere.

Det er efter LEVs opfattelse vigtigt, at der i en periode prioriteres ekstra ressourcer i Statsforvaltningen, således at der kan ske en hurtig sagsbehandling af borgernes anmodninger om ændring af et eksisterende værgemål. Det vil være uacceptabelt, hvis et stort antal personer ikke får mulighed for at (gen-)erhverve stemmeretten på grund af lang sagsbehandlingstid.

Fremadrettet understøttelse af ny praksis

Med henblik på at sikre en fremadrettet ændring af praksis i overensstemmelse med lovændringens intentioner finder LEV det væsentligt:

- At Justitsministeriet udarbejder en vejledning til loven, som giver en bred vifte af eksempler på, hvordan delvis fratagelse af den retlige handleevne kan udformes.
- At Statsforvaltningen forpligtes til løbende at undersøge, om en person med fuld fratagelse af den retlige handleevne bør have ændret sit værgemål til delvis fratagelse af handleevnen. Undersøgelsen kan passende kombineres med den årlige godkendelse af værgens regnskab (§ 29), i forbindelse med godkendelse af værgens dispositioner (§ 30) samt den løbende tilsynsvirk-somhed med værgerne.

LEV bidrager naturligvis gerne med viden, inspiration og netværk i forbindelse med implementeringsunderstøttende initiativer.

Afsluttende bemærkninger

Som det fremgår, er LEV glade for den foreslåede ændring af værgemålsloven. Afslutningsvis skal vi imidlertid gøre opmærksom på, at vi finder det relevant på et senere tidspunkt at overveje yderligere ændringer af værgemålsloven. Det drejer sig blandt andet om et styrket fokus på værgers forpligtelse til aktivt at understøtte borgerens retssikkerhed i det sociale system.

Med venlig hilsen

Anni Sørensen
Landsformand